

ОФИЦИЈАЛНИ СТАВОВИ ЗА САМОБИТНОСТА

Селектираните архивски материјали, главно, потекнуваат од перото на руските конзуларно-дипломатски претставници во нашава земја (од руските конзулати во Солун, Битола и во Скопје) и од руските агентства во Сер, Јанина и Призрен, кои во тоа време ја покривале тогашната турска провинција Македонија. Мал дел документи се извлечени од руските дипломатски претставништва во главните градови на балканските земји (Србија, Грција, Бугарија, Црна Гора и Турција), како и од поважните руски амбасади во европските метрополи (Лондон, Париз, Рим, Виена, Берлин).

Пишува:
Анита ДИМОВА

Неодамна, државниот Архив на Република Македонија ја објави "Руски документи за Македонија и македонското прашање (1859 - 1918)" во редакција на д-р Александар Трајановски. Иако книгата сè уште не е промовирана пред научната и пошироката јавност, сепак цениме дека читателите на "Македонско сонце", односно оние кои ги интересира македонската кауза треба да бидат информирани за овој значаен труд, кој е од особен интерес како за македонската и за руската историска наука, така и за соседните балкански, дури и за европските историографии.

"Темата Македонија и македонското прашање низ руската, главно, дипломатска документација од втората половина на XIX и почетокот на XX век е мошне значајно и комплексно подрачје за проучување", вели д-р Александар Трајановски.

"Целта на објавувањето на селектираните архивски материјали од руска провиниција, најчесто пишувани на руски јазик, истражувани во повеќе руски архивски институции, е да се придонесе во расветлувањето или доуточнувањето на ставовите на рус-

ката официјална политика кон Македонија и македонското прашање во спомнатиот период 1859 - 1918 година."

Во овој навистина обемен и значаен труд се објавени точно 173 документи на четирестотини страници. Најголем дел од документите се препишани или ксероксопирани за време на истражувањата на редакторот во Архивот за надворешна политика на Руската империја во Москва, во периодот од 1987 до 1998 година. Интересно е тоа што документите кои се публикуваат се подредени по хронолошки ред, почнуваат од 1859 и завршуваат со 1918 година. Овој принцип се применува само во ретки случаи, кога се следи животот и дејноста на некои познати личности. Ваквото публикување на материјалите му овозможува и на обичниот читател да истражува во документите, кои нудат значајни податоци за голем и важен период од македонската историја.

Селектираните архивски материјали, главно, потекнуваат од перото на руските конзуларно-дипломатски претставници во нашава земја (од руските конзулати во Солун, Битола и во Скопје) и од руските агентства во Сер, Јанина и Призрен, кои во тоа време ја покривале тогашната турска провинција Македонија. Мал дел документи се извлечени од руските дипломатски претставништва во главните градови на балканските земји

(Србија, Грција, Бугарија, Црна Гора и Турција), како и од поважните руски амбасади во европските метрополи (Лондон, Париз, Рим, Виена, Берлин).

ИЗВЕШТАЈ

на Д. Никољски до Н. Г. Хартвиг од 21 март 1903 година за неизбежноста за македонското востание и за подготовките за него

Бр.21

С. Петербург, 21 март 1903 год.

Виенскиот дописник на весникот "Патрије" телеграфира дека сега веќе никој не се сомнева во неизбежноста на македонското востание: реформите понудени на Портата се покажаа немоќни да ја спречат несреќата. Напротив, тие уште повеќе го потпалија духот на отпорот. Революционерните комитети веќе не се во состојба да ги сопираат своите сили и движењето сега оди во неконтролиран правец, кој никој не го предвидел. Централниот македонски комитет, познат под името "Внатрешна организација", реши да ги забрза настаните. Раководителите на овој комитет сега ги преземаат сите мерки за да предизвикаат сеопшто востание во Македонија. Особено енергично тие дејствуваат во Монастирскиот (Битолскиот) вилает, каде што сите селани се вооружени со добри пушки...

Во софискиот весник "Пра-

во" (еден од органите на Македонскиот комитет), во бројот од 13 март е отпечатена остра статија против руската дипломатија. Русиот амбасадор во Цариград и рускиот конзул во Турција се обвинуваат дека станале "отворени турски шпиони и агенти". Сега, кога Македонците се подготвуваат повторно да кренат оружје против Турција, руската дипломатија бара тие да се задоволат со мизерни реформи, а ако не се задоволат, тогаш Русија ќе ги препушти на судбината. Ако руската дипломатија ја смета Русија за вистинската заштитничка на Словените, зошто таа не побарала од Турција спроведување на 23. член од Берлинскиот договор, а наместо тоа предложи толку мизерни реформи. Русија ги заплашува Македонците со турскиот колеж, но оваа закана не ги плаши, бидејќи тие навикнаа на секојдневните колежи и сакаат да завршат со тоа еднаш засекогаш. Русија може да остане мирен набљудувач на колежот и "да не пролее ниедна капка крв". Нека не се грижат Русија и Европа за судбината на Македонците.